

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Articulus IX. vtrum in Christo fuerit ira.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

sentium experimento cadere non poterat, scilicet, de hede Centutionis. Secundo ergo admiratio oritur ex apprehensione rei magnae, & singularis, etiam si alias cognita sit, vt Augu. supra dicit, & hanc requirit in intellectu iudicium de rei magnitudine, vel simplicitate, vel in ordine ad aliquem: vt, cum admiramur scientiam pueri, quae licet in se magna non sit, est tamen magna, & insolita respectu illius aetatis. Præter hoc tamen necessarium est, vt res huiusmodi nouo aliquo modo cognoscatur, alias non excitat admirationem, & propterea in Deo non habet locum admiratio: tum quia illi nihil est magnum, etiam in ordine ad alios, quia quidquid ab alijs sit, ab illo fit & facile illi est, etiam per alios, magna operari: tum etiam, quia nihil nouo modo cognoscit. In appetitu autem oritur ex hac cognitione affectus, qui admiratio dicitur: qui tamen non semper est eiusdem modi, sed accommodatur obiecto. Nam si res illa, quæ magna æstimatur, sit bona & conueniens, oritur in appetitu complacentia quædam, & desiderium landandi illam. Et de hoc genere admirationis dixit Arist. 4. Ethic. c. 3. magnanimum non esse procliuem ad admirationem, nec esse nimium in laudando, quia non facile æstimat aliquid esse magnum. Si vero res illa, quæ magna æstimatur, sit incommoda, & malum aliquod afferat, quod difficile vitari possit, infert genus quoddam timoris, quem Damasc. & Nissen, supra terrorem, vel stuporem vocant, & in eo consistit tunc admiratio, vt notauit D. Tho. 1. 2. q. 41. art. 4. & omnes hi modi admirationis potuerunt esse in Christo. Nam in illo esse potuit nouus modus cognoscendi rem aliquam, quæ & magna æstimari potuit, vel simpliciter, vel sub aliquo respectu. Potuit etiam esse affectus consequens hanc cognitionem, & accommodatus rei cognitæ, vt patet ex ijs, quæ de alijs actibus appetitus Christi dicta sunt, ergo. Tertiò, addi potest alius modus admirationis ex D. Tho. 1. 2. q. 41. ar. 4. ad quartum, & quintum. Fieri enim potest, vt, licet effectus & causa cognoscantur, non tamen comprehendantur, nec perfecte videri possit modus emanationis à tali causa: & ex hac cognitione oriri potest, aut complacentia in re cognita, si iucunda sit, aut timor quidam ferendi iudicium, aut amplius perferendi rem illam. Et hic modus, cum non supponat ignorantiam, sed solum quandam cognitionem inferioris ordinis, seu minus perfectam, constat etiam potuisse habere locum in anima Christi, secundum aliquam rationem, seu inferiorem scientiam. Et ex his satis expedita est prima difficultas proposita.

Ad secundam etiam ex dictis facile respondetur, hunc affectum admirationis posse quidem ad voluntatem pertinere, tamen circa obiectum proportionatum etiam posse in appetitu sensitivo reperiri, quia formaliter non consistit, nisi in aliquo affectu timoris, vel desiderij vt explicatum est. Supponit autem cognitionem, quæ non excedit ordinem cognitionis sensibilis, nam etiam potest cogitativa aliquem sensibilem effectum denuo apprehendere tanquam magnum & insolitum, in qua cognitione affectus admirationis fundatur.

ARTICVLVS IX.

Vtrum in Christo fuerit ira.

Ad nouum sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit ira. Dicitur enim Iacob. 1. Ira viri, iustitiam Dei non operatur. Sed quicquid fuit in Christo, ad iustitiam Dei pertinet: ipse enim factus est nobis iustitia à Deo, vt dicitur 1. Cor. 1. 1. Ergo videtur, quod in Christo non fuerit ira.

Fr. Suarez Tom. 1.

2. Præterea, Ira mansuetudini opponitur, vt patet in 4. Ethic. * Sed Christus fuit maxime mansuetus. Ergo in eo non fuit ira.

3. Præterea, Gregor. dicit in 4. Moral. * quod ira per vitium, excacat oculum mentis: ira verò per zelum, ipsum turbat. Sed in Christo mentis oculus non fuit excacatus, nec turbatus. Ergo in Christo non fuit, nec ira per vitium, nec ira per zelum.

Sed contra est, quod Ioan. 2. de eo dicitur esse impletum, quod in Psalm. 68. legitur, Zelus domus tue comedit me.

Respondeo dicendum, quod sicut in secunda parte dictum est: * ira est effectus tristitie. Ex tristitia enim aliquid illata consequitur in eo circa sensitiuam partem, appetitus repellendi illatam iniuriam, vel sibi, vel alijs. Et sic ira est passio composita ex tristitia & appetitu vindictæ. Dicitur enim, * quod in Christo tristitia esse potuit. Appetitus etiam vindictæ, quandoque est cum peccato, quando, scilicet, aliquis vindictam querit sibi absque ordine rationis, & sic ira in Christo esse non potuit, huiusmodi enim dicitur ira per vitium. Quandoque vero talis appetitus est sine peccato, imò est laudabilis: puta, cum aliquis appetit vindictam secundum ordinem iustitiæ, & hac vocatur ira per zelum. Dicit enim Augustin. super Ioannem, * quod zelo domus Dei comeditur, qui omnia, quæ ibi peruersa videret, satagit per illud emendare, & si emendare non potest, tolerat & gemit. Et talis ira fuit in Christo.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Gregor. dicit 5. Moral. * ira dupliciter se habet in homine. Quandoque enim præuenit rationem, & trahit eam secum ad operandum, & tunc proprie ira dicitur operari, nam operatio attribuitur principali agenti. Et secundum hoc intelligitur, quod ira viri iustitiam Dei non operatur. Quandoque vero ira sequitur ipsam rationem, & est quasi instrumentum ipsius, & tunc operatio, quæ est iustitia, non attribuitur iræ, sed rationi.

Ad secundum dicendum, quod ira, quæ transgreditur ordinem rationis, opponitur mansuetudini, non autem ira, quæ est moderata, & ad medium reducta per rationem: nam mansuetudo medium tenet in ira.

Ad tertium dicendum, quod, in nobis secundum naturalem ordinem, potentia anime mutuo se impediunt: ira, scilicet, quod, cum vnus potentia operatio fuerit intensa alterius operatio debilitatur. Et ex hoc procedit, quod motus iræ, etiam si sit secundum rationem moderatus, vt cum, impedit oculum anime contemplantis. Sed in Christo per moderationem diuina virtutis, vnicuique potentia permittitur agere, quod erat ei proprium, ita quod vna potentia ex alia non impediatur. Et ideo, sicut delectatio mentis contemplantis non impediatur tristitia vel dolore inferioris partis, ita etiam de conuerso passionibus inferioris partis, in nullo impediunt actum rationis.

COMMENTARIVS.

In hoc articulo nulla est difficultas, certum est enim, quod D. Thomas affirmat potuisse in Christo esse iustum iræ affectum, nam hic actus honestus esse potest, si sit, seruato ordine iustitiæ & charitatis, & non excedit vires appetitus sensitui: neque Christus aliqua alia ratione fuit incapax eius, imò vt recte D. Tho. ait, si Christus fuit capax tristitiæ, fuit etiam iræ, quæ est effectus tristitiæ. Et in hac doctrina consentiunt reliqui Theologi in 3. dist. 15. Bonauent. artic. 2. Bonauent. quæst. 3. Ricard. artic. 3. quæst. 4. Durand. quæst. 1. Ricard. & alij, & est omnino certa, quam etiam Sancti colligunt ex Ioan. 2. vbi Christo accommodatur illud Psalm. 68. Zelus domus tue comedit me. Zelus enim proprie quandam speciem iræ significat. Vnde Chrysostomus homil. 22. in Ioan. dicit, Christum

Aaa

fuisse

Cyril.
August.Psal. 4.
Basil.

fuisse indignatum. Cyril. vero lib. 2. c. 28. dicit fuisse commotum, & non tantum verbis, sed etiam signis ostendisse, se indigne ferre. Aug. etiam enarrat. 2. in Psal. 68. ita exponit: Id est, non patienter tuli, quos sic corripui. Verum est, hæc omnia potius intelligi de hoc affectu, prout esse potest in voluntate: concomitanter verò etiā de passione appetitus intelligi possunt, nam Christus operabatur modo humano in ijs, quæ nec indecentiam, neq; peccatum includunt, cuiusmodi, ut dixi, est hic affectus iræ. De quo Psal. 4. dicitur: Irascimini, & nolite peccare, ubi Basil. inquit, iram esse vtilem contra eos, qui iniuste agunt. Neq; hic occurrit alia difficultas.

ARTICVLVS X.

Virum Christus simul fuerit viator, & comprehensor.

99
3. dist. 14.
ar. 2. & d.
18. ar. 2. Et
ver. q. 26
ar. 10. & q.
29 ar. 6.
Et quodlib.
11 q. 2. ar. 1.
Et opus. 3.
238 & opus.
18 c. 7.
Epist. 56.
ante med.
tom. 2.

AD decimum sic proceditur. Videtur, quod Christus non fuerit simul viator & comprehensor. Viatori enim competit moueri ad finem beatitudinis, comprehensori autem competit in fine quiescere. Sed non potest eidem simul conuenire, quod moueatur ad finem, & quod quiescat in fine. Ergo non potuit simul esse, quod Christus esset viator & comprehensor.

2. Præterea, Moueri ad beatitudinem, aut eam obtinere, non competit homini secundum corpus, sed secundum animam: unde Augustinus dicit in epistola * ad Dioscorum, quod ad inferiorem naturam, quæ est corpus, redundat ab anima, non beatitudo, quæ propria est fruentis, & intelligentis, sed plenitudo sanitatis, id est, incorruptionis vigor. Sed Christus, licet haberet corpus passibile, tamen secundum mentem plene Deo fruebatur. Non igitur Christus fuit viator, sed purus comprehensor.

3. Præterea, Sancti quorum anime sunt in celo, & corpora in sepulchris, fruuntur quidem beatitudine secundum animam, quamvis eorum corpora morti subiaceant: tamen non dicuntur viatores, sed solum comprehensores. Ergo pariter ratione, licet corpus Christi fuerit mortale, quia tamen mens eius Deo fruebatur, videtur, quod fuerit purus comprehensor, & nullo modo viator.

Sed contra est, quod dicitur Hierem. 14. Quare colonus futurus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum.

Respondetur dicendum, quod aliquis dicitur viator, ex eo quod tendit in beatitudinem: comprehensor autem dicitur ex hoc, quod iam beatitudinem obtinet, secundum illud 1. Corin. 9. Sic currite, ut comprehendatis, & Ph. 1. 3. Sequor autem, si quomodo comprehendam. Hominis autem beatitudo perfecta consistit in anima, & corpore, ut in secunda Parte habitum est. In anima quidem, quantum ad id quod est ei proprium secundum quod mens videt, & fruatur Deo. In corpore vero secundum quod corpus resurget spirituale, & in virtute, & gloria, & in incorruptione: ut dicitur 1. Cor. 15. Christus autem ante passionem secundum mentem plene videbat Deum: & sic habebat beatitudinem, quantum ad id, quod est proprium anime, sed quantum ad alia deerat ei beatitudo: quia & anima eius erat passibilis & corpus passibile, & mortale: ut ex supra dictis patet. Et ideo simul erat comprehensor, in quantum habebat beatitudinem propriam anime: & simul viator, in quantum tendebat in beatitudinem, secundum id quod ei de beatitudine deerat.

Ad primum ergo dicendum, impossibile est moueri ad finem, & quiescere in fine secundum idem. Sed secundum diuersa nihil hoc prohibet: sicut aliquis homo simul est sciens, quantum ad ea, quæ iam nouit: & addiscens, quantum ad ea, quæ nondum nouit.

Ad secundum dicendum, quod beatitudo principaliter, & proprie consistit in anima, & secundum mentem: secundario tamen, & quasi instrumentaliter requiruntur ad beatitudinem corpora bona: sicut etiam Philosophus dicit in 1. Ethic. * quod exteriora bona organice deseruiunt beatitudini.

Ad tertium dicendum, quod non est eadem ratio de animabus Sanctorum, & de Christo, propter duo. Primo quidem, quia anime Sanctorum non sunt passibiles, sicut fuit anima Christi. Secundo, quia corpora non agunt aliquid, per quod in beatitudinem tendant, sicut Christus secundum corporis passionem in beatitudinem tendebat, quantum ad beatitudinem corporis.

COMMENTARIVS.

QUAMQUAM D. Thomas duo in hoc articulo complectatur, quorum alterum, scilicet, esse comprehensorem, ad perfectionem pertinet; alterum verò, scilicet, esse viatorem, potius videtur supponere defectum, vel imperfectionem: tamen hoc posterius solum est, quod ad præsentem questionem attinet, ubi de defectibus agimus. Vtramque vero conditionem coniunxit D. Thom. quia alterius difficultas ex altera nascitur.

Respondet ergo, Christum fuisse comprehensorem secundum animam; viatorem verò in quantum illi deerat corporis beatitudo. Circa quam veritatem nihil nobis disputandum superest. Quod enim Christi anima videret Deum à principio sue creationis, supra latè ostendimus. q. 10. quod autem Christi corpus fuerit passibile, & dotibus gloriæ caruerit, in q. 14. demonstratum est. Et ex his duobus constat fuisse comprehensorem, & viatorem. Infra etiam ostendimus, fuisse in statu merendi sibi, & alijs, quod est proprium munus viatoris. Cætera leguntur in D. Thom. nam litera eius expositione non indiget. Solum in argumento sed contra, notetur testimonium Ieremias 14. Quare colonus factus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum? In sensu enim omnino proprio, & literali non satis probat conclusionem: quia vel non est sermo de Christo Domino, sed de Deo, ut sic, qui per metaphoram colonus, vel viator dicitur, quatenus suum populum delebat: vel certe, si de Christo intelligatur, ut Hieron. indicat, non est ibi sermo de viatore eo modo, quo Theologil loquuntur, sed in propria & communi significatione. Significat enim, ut dicit Hieron. Christum futurum fuisse peregrinum in terra, & paruo tempore terræ vsurum hospitio. Ex hoc vero sensu sumptum Theologi probabile argumentum, ille enim est viator in ordine ad meritum, qui hoc modo peregrinatur super terram, ut ad Hebr. 11. Paulus indicauit.

QUESTIO XVI.

E De consequentibus vnionem, quantum ad ea quæ conueniunt Christo secundum esse & fieri, in duodecim articulos diuisa.

Einde considerandum est de his, que consequuntur vnionem. Et primo, quantum ad ea, quæ conueniunt Christo secundum se. Secundo, de his quæ conueniunt Christo per comparationem ad Deum Patrem. Tercio, de his, quæ conueniunt Christo per comparationem ad nos.

Circā